

# DE REFORMATIE

## WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:5

Onder redactie van Prof. Dr K. SCHILDER, Kampen.

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr H. Bergema, Karoeni; Dr F. A. den Boeft, Rotterdam; Dr E. T. v. d. Born, Heemstede; Mr A. Bouman, Rotterdam; Ir B. ter Brugge, Almelo; Dr K. J. Cremer, Kampen; Mevr. W. Cremer-de Vries, Kampen; Dr R. J. Dam, Kampen; Dr A. C. Drogendijk, Dordrecht; Dr D. v. Dijk, Groningen; Drs D. J. Galle, Kampen; Mevr. G. Gilhuis-Smitskamp, Mijdrecht; Dr J. H. Hagenbeek, Zwolle; Dr J. van Herksen, Ermelo; Dr B. Holwerda, Amersfoort; A. Janse, Biggkerke; Dr P. Jasperse, Leiden; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr J. L. Kooie, Vreeland; Dr E. D. Kraan, Vlaardingen; A. Kuiper, Utrecht; Dr J. v. d. Linden, Poerwonder; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Mevr. C. E. Th. Luijcknaar Francken-Schreuder, Rotterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr H. Mulder, Deventer; Dr A. Ringnalda, Ermelo; P. J. Risseuw, 's-Gravenhage; C. Rijsdorp, Rotterdam; A. Schilder, 's-Gravenhage; Dr G. K. Schoep, 's-Gravenhage; Dr R. Schippers, Wansword; Dr J. Smelik, 's-Gravenhage; Dr H. Smilde, Groningen; Drs H. Smitskamp, 's-Gravenhage; Dr N. Streefkerk, Wolvega; D. Stroo, Bussum; J. Strikwerda, Zeist; Prof. Dr C. van Til, Philadelphia Pa.; Dr C. Veenhof, Haarlem; Drs M. B. v. 't Veer, Groningen; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr M. Vreugdenhil, Meliskerke; Dr F. de Vries, 's-Gravenhage; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr H. J. Westerink, Leiden; Dr D. K. Wielinga, Capelle a. d. IJssel; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage; Dr S. U. Zuidema, Solo.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan:  
Prof. Dr K. SCHILDER, Vloedijk 101, Kampen.

Drukkers-Uitgevers:  
OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V., Goes.  
Telefoon No. 58. — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f2.50 per halfjaar bij vooruitbetaling.  
Voor 't Buitenland f2.50 en voor Ned.-Indië f6.— per jaar.  
Advertentie: 25 ct. per regel. — Losse nummers f0.15.

**INHOUD:** Hoofdartikel: Iets over het Joodsche probleem, IX, slot. — Uit de Schrift: Machtsuitoefening door den Machthebber, Hand. 1:9. — Kerkelijk leven: De scheuring in Amerika, IV. De Hereinzing der Chr. Geref. en Prot. Geref. Kerken, IV. Een eerste vrucht, En een vraag zonder antwoord. Den goeden kant uit. Dr F. L. Rutgers en Jhr Mr A. F. de Savornin Lohman over het oude, Gereformeerde, kerkrecht, I. De zelfstandigheid der plaatselijke kerk, III, slot. De Grootte Catechismus van Zacharias Ursinus, XXXVIII. — Even parkeer: Gij, o mensch Gods! — Literatuur en kunst: Willem de Merode f. — Uit het pol. en soc. leven: Het Lutherbeeld bij Rosenberg. — Stemmen uit onze kerken: Nederlandsche belangen in Polen en Danzig. — Persschouw. — Kerknieuws. — Bijlage: Heideb. Catechismus, blz. 121—128.

## HOOFDARTIKEL

### Iets over het Joodsche probleem. IX. (Slot).

#### Joden zending. De bekeering der Joden. Kerkformatie.

De Joden zending is in vorige eeuwen al te zeer verwaarloosd.

Er ligt waarheid in de klacht van Joodsche zijde door Dr Schoeps geuit, dat Joden en Christenen negentien eeuwen naast en met elkaar door de wereld gingen zonder ooit tot een ernstig gesprek over wat hen verbindt en van elkander scheidt gekomen te zijn. De schuld daarvan ligt aan beide zijden.

Van Joodsche zijde weigert men eeuwenlang Jezus als den beloofden Messias en als den Zoon van God te erkennen. De Talmoed noemt Hem een verleider, een afgodendienaar, een toovenaar, een zoon der wellust, enz. In later tijd kwamen vele Joodsche geleerden als Dr Wise, Dr Buber e.a. daarvan wel terug. Zij erkennen Hem wel als een groot profeet, maar niet als den beloofden Messias en als Gods Zoon. Zelfs wilden Dr Schoeps en een aantal Rabbijnen Hem wel als een zeker middelbaar voor de niet-Joden aanvaarden, maar wezen Hem als de Messias der Joden af.

Van Christelijke zijde werden de Joden vaak op meedoogenloze wijze vervolgd. Tijdens de kruistochten werden zij gedwongen Christenen te worden en zich te laten doopen en anders bij duizenden vermoord. En ook, waar in later eeuwen veel milder stemming kwam, worden er nog steeds allerlei bezwaren tegen de Joden zending ingebracht. Bijv., dat de tijd voor de Joden zending er nog niet is, omdat de volheid der heidenen nog niet is ingegaan; dat de Joden Christus vervloekt hebben en onder het oordeel Gods liggen; dat er een deksel van verblinding op hun verstand en van verharding op hun hart ligt, zoodat er geen hoop op bekeering is; dat de Joden bedriegers zijn, en zelfs als zij Christenen worden toch huichelaars blijven, enz.

En bovendien heeft Dr Miskotte in „Eltheto“, Maart 1934, zelfs de principiële vraag gesteld: „Welk recht heeft de Christenheid, de Kerk, om onder de Joden zending te drijven? Wat kan men ter wereld bedoelen met de „bekeering“ van den Jood tot het Christendom, dat is zooveel te zeggen als: de afwijking van een lid der joodsche wereldkerk, van de oorspronkelijke gemeente naar de latere secte?“ De consequentie van dit standpunt zou zijn, dat wij aanstonds onze Joden zending moeten stopzetten. De Joden zouden een zoodanige uitzonderingspositie innemen, dat zij „de oorspronkelijke gemeente“ en de Christelijke kerk „de latere secte“ is.

De vraag is dus terecht: „hebben wij recht en roeping tot de Joden zending.“ Wij antwoorden: ja, en wel op tweeërlei grond.

Vooreerst op grond van Christus' bevel in Matth. 28:19: „Gaaf dan henen, onderwijst al de volken, dezelve doopende

in den naam des Vaders, en des Zoons, en des Heiligen Geestes“, enz.

Bij de eerste uitzending na Zijn openbaar optreden zond Hij hen alleen tot de Joden. Die moesten het eerst tot bekeering geroepen worden. Toen verbood Hij hen tot de Heidenen te gaan: „Gij zult niet heengaan op den weg der Heidenen“, (in het Grieksch staat daar het woord *ethnè*, d.i. niet-Israëlietische volken, heidenen). „Maar gaat veel meer heen tot de verlorenen schapen van het huis Israëls“, Matth. 10:5, 6. Maar nu, na Zijn opstanding heeft Hij dat verbod op. Nu moeten zij ook tot de Heidenen gaan. Nu luidt de opdracht: „Gaaf heen, onderwijst alle volken.“ De woorden alle volken zien hier niet op de Heidenen alleen, met uitsluiting van de Joden, maar op Joden en Heidenen zonder onderscheid. Dat blijkt hier duidelijk uit het woord alle voor volken. Zie Kittel, „Theol. Wörterb.“ II p. 366—367. Calvijn verklaart bij Matth. 28:19 terecht: „Christus heft alle onderscheid op, en maakt Joden en Heidenen gelijk; beiden laat Hij zonder onderscheid tot de gemeenschap des Verbonds toe“. Christus bedoelde allerminst, dat na Zijn opstanding en hemelvaart de zending onder de Joden stopgezet moest worden. Integendeel, zij moest ook na Zijn hemelvaart blijven doorgaan.

En voorts op grond van de Apostolische practijk. De prediking onder de Joden bleef na Jezus' hemelvaart en na het Pinksterfeest doorgaan. Zelfs Paulus, aan wien speciaal de zending onder de Heidenen was toebetrouwd, Gal. 2:7, predikte op zijn zendingsreizen eerst in de Synagoge, Hand. 13:5, 14; en eerst toen de Joden het Woord Gods verwierpen, keerde hij zich tot de Heidenen, Hand. 13:46—47.

De Joden zending zal dan ook niet vruchteloos zijn. Paulus' verzekering in Rom. 11:25—26: „dat de verharding voor een deel over Israël gekomen is, totdat de volheid der Heidenen zal ingegaan zijn, en alzoo zal geheel Israël zalig worden“, is er ons waarborg voor. Wie meent, dat de Joden veel te verstokt zijn om tot bekeering te komen, verliest Gods onwederstandelijke genadewerking uit het oog.

Trouwens ook de practijk weersprekt dat bezwaar. Het aantal Joden, dat in den loop der eeuwen tot Christus werd bekeerd, is werkelijk niet gering. Dr H. Bavinck schrijft zelfs: „Per centsgewijze is het grooter dan dat van de Heidenen. Pastor le Roy berekende het getal Joden, dat in de 19e eeuw Christen werd, op ruim 220.000.“ (Der Geisteskampf der Gegenwart, 1911, blz. 112). Zie Geref. Dogmatiek<sup>2</sup> IV, blz. 746.

Op twee belangrijke vragen moeten wij nog even ingaan.

De eerste is, of er nog een massa-bekeering der Joden te wachten is. Daarover denkt men nog steeds verschillend. Niet alleen tusschen de Chiliasten en sommigen van onze theologen, maar ook tusschen onze theologen onderling.

De Chiliasten zeggen, dat er nà het ingaan van de volheid der Heidenen nog een massale volksbekeering van de dan nog levende Joden te wachten is. De belofte: „En alzoo zal geheel Israël zalig worden“ ziet volgens hen to op het vleeschelijk zaad van Abraham, dus op alle Joden; en 2o. op de toekomst, nadat de volheid der Heidenen zal zijn ingegaan.

Dr H. Bavinck en Dr K. Dijk e.a. willen van zulk een massale volksbekeering aan het einde der eeuwen niet weten. Volgens Bavinck is er in Paulus' betoog voor zulk een massale bekeering geen plaats. De verharding is over een deel van Israël gekomen totdat het pleroma (de volheid) der Heidenen is ingegaan en alzoo, d.i. niet daarna, maar op die wijze zal gansch Israël zalig worden. (Rom. 11:25, 26). Beide, de toebrengring der Heidenen en het zalig worden der

Joden loopen de eeuwen door parallel (evenwijdig, gelijklopend) naast elkaar: „Het ingaan van het pleroma (de volheid) der Heidenen laat zich niet denken als tijdelijk voorafgaande aan het zalig worden van gansch Israël. Rom. 11:26 noemt geen nieuw feit, dat na het ingaan van de volheid der Heidenen plaats grijpt. Maar het ingaan van de volheid der Heidenen en het zalig worden van gansch Israël loopen parallel (evenwijdig naast elkaar), omdat de verharding maar voor een deel over Israël gekomen is“. Geref. Dogmatiek<sup>2</sup> IV, blz. 741—746. Dijk sluit zich bij de opvatting van Bavinck aan. Hij zegt: „wanneer het getal der uitverkorenen uit de volkeren vol is, heeft de historie der kerk haar loop beëindigd. Dan komt Christus weer op de wolken des hemels. Dan is er geen massale bekeering meer te verwachten en hoe die geschieden zal... is niet in te denken“. (Het Rijk der Duizend jaren, blz. 359).

Voetius, Kuyper en Greijdanus zijn van meening, dat er in de toekomst nog wel een massale bekeering van Israël te wachten is.

Voetius zegt, „dat hier gedacht moet worden aan een massale bekeering der Joden; de natie als geheel genomen zal worden toegebracht, al zullen tot dat verlore volk niet alle Joden, hoofd voor hoofd behooren, en al is er van een aardsch nationaal herstel van Israël geen sprake.“ (Selectae Disputationes II De Judaismo, blz. 77 v.v.)

Kuyper zegt: „dat volgens Rom. 11:25, als eenmaal de zending van Gods Kerk onder de Heidenen zal zijn afgelopen, een groote bekeering uit de Joodsche natie tot den Christus mag worden tegemoet gezien.“ E Voto, II, blz. 279.

En Greijdanus zegt, dat Bavinck's opvatting „geen recht laat wedervaren aan het verband, waarin geheel Israël bepaald wordt door de verharding, die voor een deel over Israël gekomen is etc., dat er vlak vóór staat“. „Geheel Israël kan in dit verband moeilijk iets anders beteekenen dan Israël als geheel, tegenover een klein deel tevoren, en tegenover degenen, over wien de verharding voor een deel gekomen is. (spatiëring van mij J.). Werden vroeger maar betrekkelijk weinige Joden geloovig, en lagen de meesten onder het oordeel der verharding, dat wordt anders na het ingaan van de volheid der Heidenen. Dan komt Israël als geheel, het Joodsche volk in zijne Gesamtheit, tot bekeering en tot geloovige aanneming van Gods Evangelie en den Heere Christus. Dit houdt echter niet in, dat alle Joden geloovig worden, zonder ook maar een enkele uitzondering... Geheel Israël drukt iets anders uit dan „alle Israëlieten“. Het begrip boom zegt iets anders en meer dan: wortel, stam en alle takken en bladeren met elkander... „met geheel Israël“ meent de apostel „het Joodsche volk als geheel, daargelaten de vraag naar de individuele personen. Het gaat hier niet over het aantal als zoodanig, maar over het volksgeheel.“ Kommentaar op Romeinen II blz. 515—516.

Allen, Bavinck, Dijk, Kuyper en Greijdanus stemmen hierin overeen, dat er in de vervolgen eeuwen naast de bekeerlingen uit de Heidenen, ook telkens bekeerlingen uit de Joden tot Christus kwamen. Maar zij verschillen hierin, of er uit Rom. 11:25—26 volgt, dat er in den laatste tijd, nadat de volheid der Heidenen zal ingegaan zijn, nog een nieuwe aanvulling, een massabekeering van Joden te wachten is. Bavinck en Dijk zeggen: neen! Kuyper en Greijdanus zeggen: ja.

De tweede vraag raakt den tijd der bekeering. Daarover is er dan dit verschil. Bavinck en Dijk zeggen, dat „het ingaan van de volheid der Heidenen en het zalig worden van gansch Israël parallel loopen“, d.i. de eeuwen door naast elkaar geschieden. Kuyper en Greijdanus oordeelen, dat eerst de volheid der Heidenen moet zijn ingegaan, d.i. „een feit moet zijn“ en daarna het zalig



worden van „geheel Israël" naar Rom. 11: 26 volgt. De verharding voor een deel van Israël „duurt tot den tijd dat de volheid der Heidenen zal ingegaan zijn. En alzo zal geheel Israël zalig worden". Dit alzo is volgens Grefdanus „op zichzelf niet alsdan, daarna". Het geeft hier „krachtens het verband ook wel een tijdsgeachte aan, maar duidt toch ook nu iets anders aan, n.l. de wijze of omstandigheden of middel". Over die „tijdsgeachte", d.w.z. of die tijd nadat de volheid der Heidenen zal ingegaan zijn, lang of kort zal duren, laat hij zich niet uit, blijkbaar omdat z.i. God ons daarover niets naders geopenbaard heeft. Van een Duizendjarig Rijk wil hij niets weten, zooals uit zijn verklaring der Openbaring duidelijk blijkt.

Wie heeft hier gelijk? Is er een duidelijk bewijs, dat Christus aanstonds, nadat de volheid der Heidenen zal ingegaan zijn, wederkomt, zooals velen meenen, dan is de zaak uitgemaakt, omdat er dan voor een massale bekeering der Joden geen tijd meer overblijft. Maar hoe ik ook zocht, dat bewijs vond ik niet. Hier in Rom. 11 niet; en elders ook niet. Ik vind het te gewichtig om hier een besliste uitspraak te doen. Beide opvattingen zullen nog wel naast elkaar blijven staan.

De vervulling van Gods beloften ligt niet in terugkeer naar Palestina, maar in hun bekeering tot den Messias. Het herstel van Israël is geen politiek, maar een geestelijk herstel.

Al zou het den Zionisten gelukken Palestina voor de Joden vrij te maken en al zouden de Joden er terugkeren, dan zouden zij er toch terugkeren, zooals Dr. Kuiper terecht schreef, „gelijk ze er uittoegen, zonder hun Koning en Heere".

De Joden moeten zich tot den Messias bekeeren. Johannes de Dooper riep het hun bij zijn aankondiging van den Messias reeds toe: „Bekeert u, want het Koninkrijk der hemelen is nabij gekomen", Matth. 3: 2. En dienzelfden eisch stelt Petrus in zijn antwoord aan de in hun hart verslagen Joden op den Pinksterdag: „Bekeert u". Handelingen 2: 38.

En wat volgt er dan als zij zich bekeeren? Dan volgt de Christelijke doop: „en een iegelijk van u worde gedoopt in den naam van Jezus Christus en gij zult de gave des Heiligen Geestes ontvangen", vs. 38.

En wat werkt de Geest dan verder? Immers dit, dat zij door den Doop worden ingelijfd in Christus' kerk: „Die dan zijn woord gaarne aannamen werden gedoopt", vs. 41. „En de Heere deed dagelijks tot de gemeente, die zalig werden", vs. 47.

Maar dan? Houddt dan na de bekeering der Joden in de verstrooiing de vervolging goed op? Krijgen zij dan een vrijer en ruimer levensbeweging? Wordt de vloek der verstrooiing dan opgeheven? Antwoord: neen! Verreweg de meeste Joden blijven ook dan onder de volken verstrooid. Dan wordt de verdrukking eer nog zwaarder. Bij het oude motief, de vervolging uit rassenhaat, omdat zij Joden zijn, komt dan het nieuwe motief, de verdrukking uit godsdiensthaat, omdat zij Christenen geworden zijn. Dan zijn zij met de geloovigen uit de Heidenen één in Christus, en ook één in de vervolging, die Christus' kerk nog wacht.

Moeten er dan overal afzonderlijke kerkformaties komen? Zooals bijv. in Indië, een afzonderlijke kerk van Europeanen en daarnaast op dezelfde plaats een eigen kerk van Inlandsche christenen, met de kennelijke bedoeling om tot een zelfstandige nationale Indische kerk te komen? Of zooals bij de Gereformeerden in Zuid-Afrika, waar op vele plaatsen twee onderscheiden kerken zijn, één van het blanke, en één van het zwarte ras (de kaffers), omdat beide zich alleen in een kerk van eigen ras thuis gevoelen?

Wat de Joden betreft moet m.i. het antwoord ontkennend luiden. Het zou wel zoo zijn, ingeval zij in de Christenlanden hun eigen Hebreeuwse taal spraken. Want verschil van taal maakt afzonderlijke kerkformatie noodzakelijk en ook geoorloofd. Maar rassaverschil van Christenen uit de Joden en uit de Heidenen toch zeker niet?

Vooreerst is het m.i. in strijd met het beginsel dat Christus den middelmuur des afscheids gesbroken heeft, opdat Hij die beiden in één lichaam verzoenen zou door het kruis, enz. Ef. 2: 12-17, waaruit volgt, dat in Christus „niet is Griek en Jood, besnijdenis en voorhuid, Barbaar en Scyth, dienstknecht en vrije, maar Christus is alles en in allen". Col. 3: 11.

Voorts acht ik het ook in strijd met de organisatie der Apostolische kerken in het Nieuwe Testament. Hand. 15 toont duidelijk dat het samenleven in één kerk op dezelfde plaats vele moeilijkheden gaf, maar óók dat deze moeilijkheden overwonnen zijn, zoodat het samenleven in één kerk mogelijk werd. Uit de Handelingen der Apostelen en uit de brieven van Paulus weten wij bovendien, dat er op vele plaatsen slechts één kerk bestond van Christenen uit de Joden en uit de Heidenen. Wij noemen alleen die te Antiochië in Syrië en in Pisidië, verder Iconium, Lystre, Derbe, Rome, Corinthé e.a. Het ligt dan ook voor de hand, dat men zich in steden en dorpen, waar slechts enkele Joden tot bekeering komen, door dit Apostolisch voorbeeld laat leiden. In landen en in steden met groote Jodenkolonies en waar vele Joden tot bekeering zouden komen, zouden afzonderlijke kerk-

formaties van Joden-Christenen te denken zijn; en deze zouden dan eventueel in het kerkverband der bestaande Christelijke kerken kunnen opgenomen worden. Maar met zekerheid is daarvan niets te zeggen, omdat God het ons niet heeft geopenbaard. Z. JOH. J.

## UIT DE SCHRIFT

### Machtsuitoefening door den Machthebbende.

En als Hij dit gezegd had, werd Hij opgenomen, ....  
En zij werden allen vervuld met den Heiligen Geest....

Handel. 1: 9, 2: 4.

Christus Zelf heeft in Zijn afscheidsrede een nauw verband gelegd tusschen Zijn hemelvaart en de komst van den Heiligen Geest (b.v. Joh. 16: 7); daarom mogen we nooit de één, los van de ander, beschouwen. En de hemelvaart moesten we weer bezien in het licht van het gesprek, dat de Heiland, vlak ervoor, met Zijn discipelen gevoerd heeft. Als Hij dit gezegd had, werd hij opgenomen. Deze bijzin is niet slechts een tijdsaanduiding; neen, de Heilige Geest — Die is de Schrijver — verbindt met deze woorden de hemelvaart ten nauwste aan het zoo juist gesprokene.

Wat heeft Christus dan gezegd?

Hem is gegeven alle macht in hemel en op aarde. Ook op aarde. Die is Zijn gebied. Hij heeft er de volle zeggenschap over, Hij alleen. De verheerlijkte Heiland heeft, gedurende de veertig dagen tusschen opstanding en opvaart, de aarde er telkens weer op aangezien: die is nu Mijn domein. Maar dan gaat Christus die macht ook uitoefenen; die veertig dagen achtereen is Hij bezig de aarde in bezit te nemen. Hij legt er beslag op; Hij eischt ze op voor Zich.

Dat is het, als Hij tot Zijn discipelen zegt: gij zult Mijne getuigen zijn, zoo te Jeruzalem als in geheel Judea en Samaria en tot aan het uiterste der aarde. De apostelen moeten alles opeischen voor Hem, den rechtmatigen Eigenaar; en daarin vordert Christus Zelf het alles op. En aldus beslag leggend op de aarde, — als Hij dit gezegd had — slechts in die kwaliteit, als Bezitter der aarde, wil Hij ten hemel gaan.

Schijnt wel eens, dat Christus bij Zijn hemelvaart de aarde heeft losgelaten, dat Hij alleen in den hemel Zijn Koninkrijk zoekt te vestigen. Wat is er op aarde een verzet tegen den Christus! Welk een goddeloosheid! Welk een welbewuste en vaak ook doeltreffende actie tegen God en Zijn dienst!

En dan komt soms de neiging naar boven om deze door en door zondige aarde maar los te laten en alleen maar op den hemel te hopen. Te zeggen: hier beneden is het niet.

Doch dan verloochenen we den Christus. Hij liet de aarde niet los. Dan ware Zijn groote werk mislukt. Neen, eerst beslag leggend op de aarde, als het ware met de aarde in Zijn handen, is Hij naar den hemel gegaan. En bij Zijn troonsbestijging ontsloot Hij voor de aarde, die immers bestemd was om in den hemel te worden opgenomen, de volle hemelsche heerlijkheid.

Nu roemen we, geloovend Christus' hemelvaart: heel de wereld Zijn gebied!

Doch dit is het einde nog niet!

Christus legde wel beslag op de aarde en op het gansche menschenleven, maar is dat beslag wel effectief? Wordt Zijn Souvereiniteit wel erkend? Is 'thiermee niet als met koloniale mogendheden, die wel gansche streken tot haar gebied rekenen, maar die in die streken inderdaad slechts heel weinig te zeggen hebben, zoodat nauwelijks van gezagsoefening sprake kan zijn? En dan, als dat beslag, dat Christus gelegd heeft op de aarde, zoo weinig effectief is, wordt dan de hemelsche gunst door de aarde wel waarlijk genoten?

Ziet nu Pinksteren, de vervulling van hemelvaart. Dan komt de Heilige Geest, om in Christus' naam het gelegde beslag effectief te maken! Dan worden zij allen vervuld met den Heiligen Geest. Christus eischt hen, door Zijn Geest, volkomen voor Zich op. Hoe erkennen en genieten zij Zijn genadeheerschappij! Hoe willen zij allen, ouden en jongelingen, zonen en dochteren, Zijn slaven en slavinnen zijn, en hun geheele leven door Hem laten beheerschen! En hoe jubelen zij daarbij erin, dat door den Geest de gemeenschap met den hemelschen Vader hun is ontsloten.

En dan werkt de Geest door, opdat de heele wereld al meer, daadwerkelijk, Christus' domein wordt. Dan zijn de apostelen Zijn getuigen tot aan het uiterste der aarde. Telkens nieuwe gebieden worden onder Christus' beslag gebracht; al meer wordt voor de aarde de hemel geopend.

Ja, vandaag nog legt de Heilige Geest beslag op die van Christus zijn. En Hij doet het, opdat door hen heen al meer heel de wereld Christus' gebied wordt, heel het leven en heel de aarde. En zoo wordt ons leven al meer een leven onder geopen den hemel, door den Geest!

's Gr.

F. de V.

## KERKELUK LEVEN

### De scheuring in Amerika. (IV.)

Thans komende tot de aanleiding of oorzaak der scheiding in Amerika, hooren we ds Hoeksema allereerst spreken over de „nieuwe mentaliteit", die omstreeks 1924 in de amerikaansche zusterkerk zich openbaarde.

Zonder op de details in te gaan, waartoe ik onbevoegd ben, geloof ik toch, dat de situatietekening, zooals ds Hoeksema ze geeft, veelszins juist is in het noemen der in geding gebrachte punten. Ds Hoeksema zegt:

De oorzaak van haar gescheiden leven sedert 1924 zal ik trachten zoo objectief mogelijk te beschrijven. Er ontstond ongeveer 1920 verschil van meening over de kwestie der gemeene gratie. Een paar broeders, daartoe gedrongen door een steeds toenemenden geest van wereldgelijkvormigheid, die zich op meer dan één wijze in de kerken openbaarde, zoowel als door het streven van sommigen in de kerken naar een breedere interpretatie van de gereformeerde waarheid, het tot openbaring komen van wat destijds dikwijls een „nieuwe mentaliteit" werd genoemd, en door het feit, dat deze „nieuwe mentaliteit", schoone den dr. Kuiper van de antihese niet willeit, dweept met Kuiper's „gemeene gratie", dachten zich op dit „leerstuk" in, vergeleken het met Schrift en belijdenis, en kwamen tot de slotsom, niet slechts, dat de naam gemeene gratie of algemeene genade niet deugde, noch ook, dat we behoefte hadden aan een betere voorstelling of verdere ontwikkeling dier leer, maar dat de leer zelf in beginsel niet in overeenstemming was met de gereformeerde wereld- en levensbeschouwing, en dies diende te worden verworpen.

Speciaal op den invloed van dr. Kuiper's werk valt te letten. Dr. Kuiper is ook ginds meer nagepraat dan nagedacht. Ten deele is hier de historie van het kerkelijke en theologische leven voor aansprakelijk. In Amerika was aanvankelijk veelszins tegen Kuiper bezwaar gerezen; hij werd door zeer velen niet vertrouwd. Later is men den anderen kant uit gegaan, onder invloed eener inmiddels opgetreden tegen-leiding. En toen is Kuiper's „Gemeene Gratie" voor velen een welkom boek geworden. Zooals evenwel in de eerste periode een encyclopaedisch rijpe theologische verantwoording van de bestaande antipathie tegen Kuiper veelszins ontbrak, zoo stond het in de tweede feitelijk óók met de vlug gewonnen sympathie. Men dacht de zaken niet door; hetgeen ook geen wonder was. Ook in Nederland werd het vrije debat over Kuiper's theologische stellingen veelszins gesmoord; en dr. Kuiper zelf ging daarin voor. De manier b.v. waarop hij Ten Hoor „afhandelde" (zoo ongeveer in dezer voege: „u bent nominalist, ik ben realist, de vaders waren dat ook, praten geeft bij zoo groot verschil in uitgangspunt niet meer, goeden dag dus") kon niet door den heugel, bracht de zaak niet verder, en stelde tegenover Ten Hoor's m.i. niet geheel juiste omlijsting van enkele op zichzelf gerechtvaardigde bezwaren tegen opvattingen van dr. A. Kuiper, nu van diens zijde een evenzeer verkeerde omlijsting; m.i. was Ten Hoor niet geheel ter zake, toen hij achter alles en nog wat de opleidingskwestie zag liggen; maar Kuiper deed een schot in de lucht, toen hij van nominalisme en realisme sprak. Die extravagantie ging Ten Hoor's fout in onjuistheid ver te boven. Was het wonder, dat waar in Nederland het debat over veel en velerlei gesmoord werd, in Amerika niet veel beters te wachten viel?

Vandaar dan ook, dat een tijdlang de grootste verwarring daar geheerscht heeft. Met name in de periode, waarin de zaak-Janssen aan de orde was. In die dagen schreven acht theologen (vier predikanten en vier professoren) samen een brochure tegen Janssen, acht auteurs, die niet lang daarna scherp tegenover elkaar zullen staan: de heeren Berkhof, de Jong, Heyns, H. J. Kuiper, Ten Hoor, Volbeda, en ook Danhof en Hoeksema.

En wat al geschilpunten! Janssen beschuldigt Ten Hoor van dit en dat. De acht auteurs vinden dat „koddig". Janssen vreest, dat Ten Hoor behalve Kuiper ook Bavinek veroordeelt. De acht auteurs verzekeren het tegendeel. Dr. Janssen — zelf betrokken in kwesties van bijbelcritiek — werpt de kwestie algemeene-bijzondere genade op. De acht auteurs verzekeren te zamen, dat men verschillen kan van de gangbare opvatting der Gemeene Gratie, en toch op den bodem der confessie staan. „Indien hij (dr. Janssen) dat niet weet, is het zijn eigen schuld." Ja, ja, maar enkele jaren later ligt een tweetal van die acht in scherp conflict met de zes, en met heel de Chr. Ref. Church. Wie de geschriften van dien tijd leest, snakt af en toe naar een diepere en breedere behandeling der vragen. Inderdaad, het theologische beeld van de eerste jaren der Chr. Ref. Church is niet al te opwekkend. Verwarring, onzekerheid, gebrekkige probleemstelling, het is alles wel geschikt om oorlogen met onklare ultimatus en onrijpe vredesdicten in het leven te roepen. En als na zooveel jaar dit door een buitenstaander, die zelf nog tot de jongeren behoort, geconstateerd wordt, dan is dat niet een acte van overmoed. Eerder zou het bewijs van onwezenlijke en onwaarschijnlijke „vriendschap" zijn, als wij thans de dingen anders voorstelden. Want 't is heusch geen wonder, dat de gang van het amerikaansche leven zoo zwaar geweest is. Wij zelf zijn over elementaire vragen, niet zoozeer van confessioneel, doch van wetenschappelijk belang, ook nog pas aan het eigen gesprek toegekomen; en ook dat gaat nog stroef genoeg. Hoe zou 't anders kunnen, ginds, waar men alleen maar den vertrapten gang in den eersten tijd heeft kunnen hebben.

Het kar  
beide zijde  
in den tijd  
diept zijn,  
in deze op  
terdege be  
jeugd", wa  
schreven h  
behandelin  
in Nederla  
logischen  
decennien  
Vergissee  
zijn betee  
klacht ov  
haar best  
heeft geze

De Here  
P.

Nu wer  
gen tot Go  
maar moe  
de breuke  
middenpun  
den mensc  
breuk. De  
Wezen l.  
der dinget  
kan nooit  
worden ve  
king tussc  
selen tot  
zoodat b.v.  
indien er  
treden. W  
vallen me  
onderwor  
verbroken,  
der schep  
gevallen n  
licht zeer l  
van natu  
in zijn ge  
aan de sp  
worden ge  
en dat hi  
dienen, v  
ping met  
dienen, st  
hij echter  
Want een  
de betrekk  
harten a  
het beeld  
al zijne k  
rechtheid,  
dient med  
om te zeg  
beeld God  
zeggen, d  
dit laatste  
beeld God  
deze ondu  
Gods sloeg  
nis, zijne  
heid werd  
heid en re  
liefde ver  
is niet sle  
En de kne  
en bondge  
door Zijne  
regeeren.  
bleef weze  
veranderh  
denis, dat  
het leven  
van heige  
te zijn.

Dit alle  
gehoorza  
plaats na  
gebeuren  
is in den  
in weerw  
ook doer  
doel af. V  
is nooit s  
schaduw  
naar den  
reiken va  
voorzien.  
zevenden  
de eeuwige  
nakel, in  
in Christ  
dingen in  
eeuwiglijk  
het Beeld  
creature,  
het Hooft  
de Eerst  
geschapen  
die zienli  
heerschap  
dingen z  
is des Va  
volheid v  
Gods eev  
vriendsch  
en door  
hemelsch  
Gods bij  
dan ook  
van satan  
eeuwig v